

Çalışma Yapraklarıyla

5. Sınıf

DİL BİLGİSİ

Özet Konu Anlatımı
Çözümlü Sorular
Cevaplı Testler

5. SINIF DİL BİLGİSİ

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

SERTİFİKA NO

40447

KAPAK TASARIMI

Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

SAYFA TASARIMI

Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital Matbaacılık

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

Kitap hakkında görüş ve önerileriniz için

WhatsApp hattımız: 0 505 925 57 81

İÇİNDEKİLER

KÖKLER.....	1
EKLER (YAPIM EKLERİ).....	3
SES BİLGİSİ (ÜNLÜ HARFLERLE İLGİLİ SES OLAYLARI)	5
SES BİLGİSİ (ÜNSÜZ HARFLERLE İLGİLİ SES OLAYLARI)	7
YAZIM KURALLARI (BÜYÜK HARFLERİN KULLANIMI)	9
YAZIM KURALLARI (DE'NİN YAZIMI)	11
YAZIM KURALLARI (Kİ'NİN YAZIMI - Mİ'NİN YAZIMI).....	13
YAZIM KURALLARI (SAYILARIN YAZIMI)	15
YAZIM KURALLARI (KISALTMALARIN YAZIMI)	17
YAZIM KURALLARI (BİRLEŞİK SÖZCÜKLERİN YAZIMI)	19
NOKTALAMA İŞARETLERİ (NOKTA - VİRGÜL - SORU İŞARETİ)	21
NOKTALAMA İŞARETLERİ (NOKTALI VİRGÜL - İKİ NOKTA - ÜNLEM İŞARETİ) .	23
NOKTALAMA İŞARETLERİ (ÜÇ NOKTA - KISA ÇİZGİ - UZUN ÇİZGİ)	25
NOKTALAMA İŞARETLERİ (TIRNAK İŞARETİ - KESME İŞARETİ)	27
NOKTALAMA İŞARETLERİ (EĞİK ÇİZGİ - YAY AYRAÇ - KÖŞELİ AYRAÇ)	29
CEVAP ANAHTARI.....	31

KÖKLER

- Bir sözcüğün aldığı bütün ekler atıldıktan sonra geride kalan anlamlı en küçük parçasına "kök" denir.

Örnek: "Kapışmak" kelimesinde kök, "kap-" bölümüdür. (kap - ı - mak)

- sonsuzluk → son - suz - luk → son
- köklerimiz → kök - ler - (i) - miz → kök

- Kök, her zaman sözcüğün başında yer alır.

Örnek:

- tuzluk → tuz - luk
- kitapta → kitap - ta
- anlatı → anla - tı
- yağmur → yağ - mur

- Kök, sözcüğün tümüyle anlam ilişkisi içinde olmalıdır.

Örnek:

- ilgi → il
 - aykırı → ay
 - ağla → ağ
 - tekne → tek
- Kök değil

- Türkçede kökler, isim kökleri ve fiil kökleri olmak üzere ikiye ayrılır

İSİM KÖKÜ

- Varlıkları karşılayan sözcüklerin olu turd ü köklere isim kökü denir.

Örnek:

- ödevin → ödev - in
 - günlük → gün - lük
 - yolcu → yol - cu
 - kirli → kir - li
 - saatler → saat - ler
- İsim kökleri

FİİL KÖKÜ

- Bir iş, oluş, hareket bildiren sözcüklerin oluşturduğu köklere fiil kökü (eylem kökü) denir.

Örnek:

- gelmedi → gel - me - di
 - sordum → sor - dum
 - düşmüş → düş - müş
 - gördük → gör - dük
 - okusun → oku - sun
- Fiil kökleri

Soru: Aşağıdaki cümlelerde yer alan altı çizili sözcüklerden hangisi kökü bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Heyecandan kalbi küt küt atıyordu.
- B) Her yerde ona dair bir iz arıyordu.
- C) Bugünlerde sürekli burnu kaniyordu.
- D) Herkese aynı gözle bakıyordu.

Çözüm: A seçeneğindeki altı çizili sözcüğün kökü "at-", B seçeneğindeki altı çizili sözcüğün kökü "ara-", D seçeneğindeki altı çizili sözcüğün kökü "bak-" fiildir. C seçeneğindeki altı çizili sözcüğün kökü ise isim soylu "kan" sözcüğüdür. Anlamı insanın yaşamasını sağlayan, damarların içindeki kırmızı sıvıdır.

Not: Fiil kökü ile isim kökünü birbirinden ayırt edebilmek için sözcüğün köküne "-mak / mek" ekini getiririz. Kelime anlamlı oluyorsa fiil köküdür.

Örnek:

- anlamış → nla m ş → anla (-mak) (Doğru)
- duva da → duvar - da → duvar (-mak) (Yanlış)

Ortak Kök

- Aralarında anlam yakınlığı olan ve hem ad hem eylem olarak kullanabildiğimiz sözcüklerin köküdür.

Örnek:

- Bu boya çok güzel görünüyor. (isim kökü)
- Şu duvarı hemen boya. (fiil kökü)

Sesteş Kök

- Yazılışları aynı ancak anlamları farklı olan hem ad hem de fiil olarak kullanılan ve aralarında hiçbir anlam ilişkisi bulunmayan köklerdir.

Örnek:

- sol- (solmak) - sol (yön)
- düş- (düşmek) - düş (rüya)

Soru: Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin kökü hem isim hem de fiil kökü olarak değerlendirilebilir?

- A) Bebeğin gülümsemesi ona ayrı bir tatlılık katıyor.
- B) Şu sıralar çok darlık çekiyormuş.
- C) Çok yorgun olduğumda uyuyamıyorum.
- D) Çok güzel bir gün beni bekliyor.

Çözüm: A seçeneğindeki altı çizili "gülümsemesi" sözcüğünün kökü "gül" sözcüğüdür. Hem "gül- (mek)" eylemi hem de çiçek ismi olan "gül" anlamında kullanılabilir.

ÜNSÜZ HARFLERLE İLGİLİ SES OLAYLARI

- Ses yolunda bir engele çarparak çıkan seslere **ünsüz (sessiz) harfler** denir.
 - » Ünsüz (sessiz) harfler → b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z

ÜNSÜZ HARFLER

Sert Ünsüzler	ç, f, h, k, p, s, ş, t
Yumuşak Ünsüzler	b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z

- Ünsüzlerle ilgili ses olayları: ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması, ünsüz türemesi.

ÜNSÜZ BENZEŞMESİ (ÜNSÜZ SERTLEŞMESİ)

- Türkçede sert ünsüzlerle (ç, f, h, k, p, s, ş, t) biten sözcüklere "c, d, g" ünsüzleriyle başlayan bir ek geldiğinde ekteki "c, d, g" ünsüzleri "ç, t, k" seslerine dönüşür. Bu duruma **ünsüz sertleşmesi** ya da **ünsüz benzeşmesi** denir.

Örnek:

- › kebab - cı → kebabçı
- › ses - deş → sesteş
- › seç - gin → seçkin
- › yurt - dan → yurttan

ÜNSÜZ YUMUŞAMASI (ÜNSÜZ DEĞİŞİMİ)

- Türkçede "p, ç, t, k" sert ünsüzleri ile biten bir sözcüğe, ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde sözcüğün sonundaki "p, ç, t, k" ünsüzleri yumuşayarak "b, c, d, g (ğ)" ünsüzlerine dönüşür. Bu ses olayına **ünsüz yumuşaması** ya da **ünsüz değişimi** denir.

Örnek:

- › çorap - ı → çorabı
- › kurt - u → kurdu
- › kaşık - a → kaşığa
- › taç - ı → tacı

Ünsüz Yumuşaması Kuralına Uymayan Durumlar

- Tek heceli sözcüklerde genellikle ünsüz yumuşaması görülmez.

Örnek: çöp - ü → çöpü, saç - ı → saç, ilk - i → ilki

- Dilimize özellikle Arapçadan giren yabancı sözcüklerde ünsüz yumuşaması görülmez.

Örnek: hukuk - u → hukuku, millet - i → milleti

- Özel isimlerde söyleyişte görülen yumuşama olayı yazıda gösterilmez.

Örnek: Bilecik'e, Mehmet'e, Burak'ın

Soru: Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisine ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde herhangi bir ses olayı olmaz?

- Yurt, bir halkın üzerinde yaşadığı toprak parçasıdır.
- "Kurt ile Kuzu" masalını ilgiyle dinlerdi.
- Taşan süt her tarafı batırmıştı.
- Dert babası gibiydi.

Çözüm: "Yurt, kurt ve dert" sözcüklerine ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde bu kelimeler ünlü yumuşamasına uğrayarak "yurdu, kurdu ve derdi" şeklinde kullanılır. Ancak C seçeneğindeki "süt" sözcüğüne ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde kelimedede herhangi bir ses olayı olmaz.

ÜNSÜZ TÜREMESİ

- Dilimize gelen bazı yabancı sözcükler "etmek, olmak" yardımcı fiillere birleşik fiil oluşturduklarında ya da ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında, ikinci ünsüz ortaya çıkar. Bu ses olayına **ünsüz türemesi** denir.

Örnek:

- › his - etmek → hissetmek
- › hal - olmak → hallolmak
- › zan - etmek → zannetmek
- › red - i → reddi
- › hak - ı → hakkı

Not: Ünsüz türemesi görülen birleşik fiiller bitişik yazılır.

Soru: Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde ünsüz türemesi vardır?

- Onu asla affetmeyeceğini söylüyordu.
- Sen ne zaman geleceksin buraya?
- Dersten sonra oyun oynamaya gidelim mi?
- Mum ışığında ders çalıştığımız günleri özledim.

Çözüm: A seçeneğindeki "affetmeyeceğini" sözcüğünde ünsüz türemesi olmuştur.

af - etmeyeceğini → affetmeyeceğini

“DE”NİN YAZIMI

- Türkçede iki tane “de” vardır. Bunlar ek olan “-de” ve bağlaç olan “de” dir.

EK OLAN “DE”NİN YAZIMI

- Ek olan “-de” kendisinden önceki kelimeye her zaman bitişik yazılır.

Örnek:

- › Yurtta sulh cihanda sulh.
- › Rasim Bey’i evinde ziyaret etmek isteriz.

- Ek olan “-de” cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamında bozulma olur.

Örnek:

- › Bu yaz gölde yüzdüm. (Doğru)
- › Bu yaz göl yüzdüm. (Yanlış)

- Ek olan “-de”nin “-ta/-te” şeklinde kullanımı da vardır.

Örnek:

- › Sokaktaki hayvanlar için mama aldım. (Doğru)
- › Gelecekte birçok gizem saklıdır. (Doğru)

Soru: Nüfus artışı, sınırları belli bir alan da, belirli bir süre içerisinde insan sayısında meydana gelen artıştır.

Aşağıdaki kurallardan hangisine uyulmaması y kar daki cümlede yazım yanlışına sebep olmuşt r?

- İkilemeler ayrı yazılır ve ikilemelerin a asına herhangi bir noktalama işar ti koyulmaz.
- Soru eki olan “mı/ mi/ mu/ mü” ayrı yazılır.
- Ek olan “-da/- e” getirildiği kelimeye bitişik yazılır.
- Bağlaç olan “ki” ayrı yazılır.

Çözüm: Öncül cümledeki “alan da” ifadesinde ek olan “-de” önceki sözcükten ayrı yazıldığı için cümlede yazım yanlış yapılmıştır. İfade “alanda” şeklinde yazılmalıdır.

BAĞLAÇ OLAN “DE”NİN YAZIMI

- Bağlaç olan “de” kendisinden önceki kelimedenden her zaman ayrı yazılır.

Örnek:

- › Bu soruyu Ali de çözdü.
- › Gel de şimdi sinirlenme!

- Bağlaç olan “de” cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamında bozulma olmaz.

Örnek:

- › Kalemimi de mi almışlar. (Doğru)
- › Kalemimi mi almışlar. (Doğru)

- Bağlaç olan “de”nin “ta/te” şeklinde kullanımı yoktur.

Örnek:

- › Ağlasak ta gülme i unutm yalım! (Yanlış)
- › Ağlasak da gülmey unutmayalım! (Doğru)

Soru: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla yazım y nlışı yapılmıştır?

- Boğazın iki yakasında bulunan olağanüstü güzellikte ki tepeler insanı büyülüyor adeta.
- Subaşının karşısına çıkartıldığı zamanda gece geç saat de köprünün üstün de ne aradığını anlatamadı.
- Bunca konuşmanın üstüne bir de başındaki ağrı yordukça yordu onu.
- Salonun karşısında, penceresi Ankara Kalesi’ne bakan duvarın önündeki çiçeklikti.

Çözüm: B seçeneğinde “zamanda” ifadesindeki “da” bağlaç olduğu için ayrı, “saat de” ve “üstün de” ifadelerindeki “-de” ek olduğu için önceki kelimeyle bitişik yazılır. Ayrıca “saate de” ifadesi benzeşme kuralına uyarak “saatte” şeklinde yazılır.

Soru: Bağlaç olan “de” kendinden önceki sözcükten ayrı yazılırken ek olan “-de” bitişik yazılır.

Aşağıdaki özdeyişlerden hangisi bu kuralda yer alan iki durum için de örnek gösterilebilir?

- Köpeğe verilen bir kemik, yardımseverlik değildir. Yardımseverlik, siz de köpek kadar açken onunla paylaşılan kemiktir.
- Uygarlaşmanın önemli göstergelerinden biri de geçmişi korumak ve yarına bırakmaktır.
- Türk ulusunun tarihsel bir niteliği de güzel sanatları sevmek ve onlarda yükselmektir.
- Dünyada her şeye değer biçmek mümkündür fakat öğrenmenin eserine asla değer biçilemez.

Çözüm: Verilen kurala göre C seçeneğindeki “niteliği de” sözcüğündeki “de” bağlaç olduğu için ayrı; “onlarda” sözcüğündeki “de” ek olduğu için bitişik yazılmıştır.

SAYILARIN YAZIMI

- Sayılar harflerle de yazılabilir.

Örnek:

- › on yıldan bu yana
- › elli soru
- › üç yüz gün
- › haftanın ikinci günü
- › iki haftada bir
- › on dördüncü saat

- Saat, para tutarı, ölçü, istatistiki verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır.

Örnek:

- › 12.15'te
- › 20 kilometre

✍ Not: Saatler ve dakikalar metin içerisinde yazıyla da yazılabilir.

- Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunması amacıyla içinde geçen bin ve milyon sözleri yazıyla yazılabilir.

Örnek:

- › 2 milyon 100 bin kişi
- › 5 bin 400 adet

- Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır.

Örnek:

- › üç yüz yirmi iki
- › iki bin iki yüz altmış

✍ Not: Para ile ilgili işlemlerle ilgili çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar birleşik yazılır.

- Adları sayılardan oluşan oyunların ismi bitişik yazılır.

Örnek:

- › üçtaş
- › beştaş

- Romen rakamları; tarihi olaylarda, yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde, kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında, maddelerin sıralandırılmasında kullanılır.

Örnek:

- › I. Dünya Savaşı
- › XI. Yüzyıl

- Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.

Örnek:

- › 3.756
- › 212.010

- Sayılar kesirler virgülle ayrılır.

Örnek:

- › 12,4 (12 tam, onda 4)
- › 5,22 (5 tam, yüzde 22)

- Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösterilir.

Örnek:

- › 24. → 24'üncü
- › 59. → 59'uncu

✍ Not: Sıra sayıları ek gösterildiklerinde rakamlardan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz. → 7.'nci (yanlış) - 7'nci (doğru)

- Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.

Örnek:

- › 5'er (Yanlış) → beşer (Doğru)
- › 9'ar (Yanlış) → kuzar (Doğru)

Soru: Aşağıdakilerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- Şu an teste 2'nci soruyu çözüyorum.
- Babam görevine onüç yıl önce başladı.
- Öğretmenimiz sınavlara ikişer soru ekledi.
- Ödevleri ayın üçüncü haftasında bitirdik.

Çözüm: B seçeneğindeki "onüç" sözcüğünde "Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır." kuralına uyulmadığı için yazım yanlışı yapılmıştır.

Soru: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır?

- Bankadan iki yüz elli bin Türk lirası kredi çekmişti.
- Her zaman 2. sırada oturuyordu.
- Topladıkları elmaları 3'er 3'er bölüştüler.
- Dün gece otuz ikinci yaş gününü kutladık.

Çözüm: C seçeneğindeki cümlede "Üleştirme sayıları rakamla değil, yazıyla belirtilir." kuralına uyulmadığı için "3'er 3'er" ifadesi yanlış yazılmıştır. Doğrusu "üçer üçer" şeklinde yazılmalıdır.

CEVAPLI TEST – 8

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Çocukların hepsine 4'er ceviz dağıttı.
- B) Saat 16.30'da işten çıkacakmış.
- C) Etkinliğe toplam 15.764 kişi katılmış.
- D) Bu işlemin sonucu 2,7 çıktı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) Saat 15.20'den beri burada seni bekliyorum.
- B) Benim işim 16.30'da bitecek.
- C) Saat tam 14.53'de buradan geçmiş.
- D) Okul 17.15'te dağılıyor.

3. Saatlere getirilen eklerin yazımıyla ilgili aşağıda verilen örneklerden hangisi doğrudur?

- A) 13.15'den
- B) 18.00'da
- C) 12.30'da
- D) 1.24 den

4. • Üleştirme sayılar rakamla değil, yazıyla yazılır.
• Sıra sayıları rakamla ya da yazıyla gösterilebilir. Rakamdan sonra ya nokta konur ya da kesme işareti kullanılarak ek getirilir.
• Sayılardan oluşan oyun adları bitişik yazılır.
• Dört veya daha çok basamaklı sayılarda geçen bin, milyon, milyar, trilyon harfle de yazılır.

Aşağıdakilerin hangisinde bu kurallardan birine uyulmamasından kaynaklanan bir yazım yanlışlığı vardır?

- A) Çocukken arkadaşlarımla en çok beş taş oynamaktan zevk alırdım.
- B) Teyzem elindeki erikleri onar onar bahçedeki çocuklara dağıttı.
- C) Bu senedi de ödedi mi şirketin tam 4 milyar 540 milyon borcu kalacakmış.
- D) Kuruluşumuzun 10. yılında beş yüz öğrenciye daha burs verme kararı aldık.

5. Aşağıdakilerden hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) 1920'nin ilkbaharı bir başkaydı Ankara.
- B) Hızlı tren 18.30'da kalkacak, dediler.
- C) Burada iki yüz sekiz gün geçirmiş.
- D) Odaya yirmibir yaşında bir genç girdi.

6. Cümle içinde gün ve ay isimleri bir tarihe bağlanmışsa yani yanında bir rakam varsa büyük harfle, yoksa küçük harfle başlar.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) 22 Haziran Salı günü onu yo cu ettim.
- B) Haftaya Pazartesi bana ge eceksiniz.
- C) 29 Kasım Cuma günü doğmuşum.
- D) 19 Mayıs 919 Tür toplumu için önemli bir tarihtir.

7. I Okullar tatil olalı 10 gün oldu.

II. İlide 2'inci ve 3'üncü olan okullara da ödül verildi.

III. Seni 15.00'te okulun önünden alırım.

IV. Geçen yıldan bu yana 12,3 oranında büyüme yaşadık.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

8. (I) O gün, büyük ablam 15'inci yaş gününü arkadaşlarıyla beraber bahçemizde kutlayacaktı. (II) Annem bu yaş günü kutlamasının güzel bir şekilde tamamlanması için evin bütün fertlerine 3'er görev verdi. (III) Benim görevlerimden biri de on beş tane pembe, on beş tane de mor balonu şişirip kutlama sabahına hazır etmekti. (IV) Abonesi olduğum bilim dergisinde bir insanın günde ortalama 86.400 kez nefes aldığını okumuştum, sanırım bu nefeslerin bir kısmını ablam için ayırabıldım.

Metnin hangi cümlesinde sayıların yazımı ile ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

NOKTALI VİRGÜL (;)

- Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.

Örnek:

- › Tuvale, tabloya duygularını yansıtmış; onlarla arkadaş olmuştu.
- Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için kullanılır.

Örnek:

- › Çilek, kiraz, kayısı yaz; mandalina, nar, kivi kış meyvelerindedir.
- › Aslan, timsah, yılan etçil; koyun, inek, zürafa otçul hayvanlardır.
- İkinden fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznedenden sonra noktalı virgül konabilir.

Örnek:

- › Üst kat komşumuz; huysuz, aksi, geçimsiz birine benziyordu.

İKİ NOKTA (:)

- Kendisinden sonra açıklama yapılacak cümlelerin sonuna konur.

Örnek:

- › Samet Bey bahçıvanı çağırdı ve saydı: Güller önümüzdeki hafta, ağaçları bir ay sonra da açılacak.
- Kendisinden sonra örnek verilen cümlelerin sonunda kullanılır.

Örnek:

- › Akşamki yemeğe katılacaklar: Nilay, Selim, Onur, Nahide, Ayla, Kerim...
- Karşılıklı konuşmalarda konuşan kişinin adından sonra konur.

Örnek:

- › Nida: Bugün buluşmaya gelecek misin?
Annem: İşim erken biterse gelmeyi planlıyorum.
- Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.

Örnek:

- › — Sizi buraya hangi rüzgâr attı?
Esrengeç kadın cevap verir:
— Trende bir sorun varmış, bu gece otelinizde konaklayabilir miyim?

- Matematikte bölme işareti olarak kullanılır.

Örnek:

- › 81 : 9 = 9
- › 100 : 4 = 25

Soru: Aşağıdakilerin hangisinde iki nokta (:) doğru kullanılmamıştır?

- A) Sınıfta bulunanlar: Aslı, Ferhat, Şirin...
- B) İki şey hayal ediyorum: Büyümek ve iyi bir futbolcu olmak.
- C) Şiir: en çok sevdiğim edebiyat türlerinin başında gelir.
- D) Babam hep şöyle derdi: "Zor durumda kalsan bile yalan söyleme."

Çözüm: C seçeneğinde iki noktanın kullanımı yanlıştır. İki nokta yerine, yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için virgül kullanılmalıydı.

ÜNLEM İŞARETİ (!)

- Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur.

Örnek:

- › Eyvah! Bu olay nasıl da tahmin edemediler! (Şaşma anlamı vardır.)
- › Vah vah, bunca hayvan selde telef oldu! (Üzülme anlamı vardır.)

Not: Ünlem işareti, seslenme ve hitap sözlerinden hemen sonra konulabileceği gibi cümlelerin sonuna da konulabilir.

Örnek:

- › Tüh! Bugün de işe geç kaldım.
Tüh, bugün de işe geç kaldım!
- › Eyvah! Yarın gelecekmiş.
Eyvah, yarın gelecekmiş!

- Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.

Örnek:

- › Hey! Buraya baksana.
- › Selin! Selin!
- › Ali! Neden buraya gelmiyorsun?
- › Pişt! Bana da şeker alsana.

- Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayrıç içinde ünlem işareti kullanılır.

Örnek:

- › Yapsaymış, en iyi şekilde bitirmiş (!) fakat uğraşmamış.

CEVAPLI TEST – 15

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraç () diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) İkileme; bir sözcüğün yinelenmesi (tekrarlanması), anlamları yakın ya da karşıt olan sözcüklerin yan yana kullanılmasıyla oluşturulur.
- B) Ataç'ın düzyazı türleriyle ilgili (roman, öykü, deneme) oldukça ilginç görüşleri vardı.
- C) Varlıkları niteleyen ya da belirten sözcüklere sıfat (ön ad) denir.
- D) Eleştirilerini nesnel (objektif) olmayan nedenlere bağlaması, onu başarısız kılıyordu.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraç yanlış kullanılmıştır?

- A) Yağmur'u beklemekten çok sıkıldım, (dedi)
- B) O tarihte (2013) yeni doğmuştu.
- C) Adam (yerinden doğrularak), "Kim var orada!" diye seslendi.
- D) Beç (Viyana) kuşatması neden başarısız oldu?

3. Aşağıdakilerden hangisinde köşeli ayraç'ın kullanımında yanlışlık yapılmıştır?

- A) Kaşığı [Ömer Seyfettin (1884 - 1920)] hikâye türünde yazılmış ö eml es rler arasında yer alır.
- B) Sussuz Ya [Metin Erk an (1929 - 2012)] isimli film Berlin Film Festivali nde ödül kazanmıştır.
- C) Şart eki [koşul eki] cümleye koşul anlamının dışında da anlamlar katar.
- D) Kütüphanemize Türk edebiyatı tarihi kitapları [En başta Resimli Türk Edebiyatı Tarihi (Nihat Sami Banarlı)] alınmalı.

4. Sezai Karakoç 2 () 4 Aralık akşamları Diyarbakır () daki bir konser salonunda şiir dinletisi yapacak. Dinletiyeye () Mona Rosa, siyah güller, ak güller () Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak () dizeleri ile başlayacak. Daha şimdiden Karakoç () un afiş ve broşürleri elden ele dolaşüyor.

Parçadaki ayraçlara sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri konulmalıdır?

- A) (,) (/) (") (,) (") (!) B) (-) (/) (|) (-) (|) (')
- C) (-) (') (") (/) (") (') D) (') (') (|) (/) (|) (,)

5. • Özel ad veya cins isme ati ek, ayraçtan önce yazılır.
- Bir yazının maddelerini gösteren sayı ve harflerden sonra kapama ayraç konur.
- Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır.

Aşağıdakilerden hangisinde yay ayraç () bu işlevlerin dışında kullanılmıştır?

- A) İmek fiilinin (ek fiil) geniş zamanı şahıs ekleriyle çekimlenir.
- B) Köşeli ayraçın ilk maddesi şudur:
I) Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay araçtan önce köşeli ayraç kullanılır.
- C) Bu vatan ya senindir ya kimsenin. (Ahmet Hikmet Müftüoğlu)
- D) Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eğik çizgi (/) yanlış kullanılmıştır?

- A) I. T MM Dönemi 1920/1923 yıllarını kapsar.
- B) Arif 17/09/2004'te Bursa'da doğdu.
- C) Çiğdem Sok. No.: 21 Bigadiç/İstanbul
- D) "-acak/-ecek" ekleri gelecek zaman ekleridir.

7. Aşağıdakilerin hangisinde noktalama yanlışı vardır?

- A) Hulusi Efendi'den duyduğuma göre 14.00'te buradan ayrılacaktım.
- B) Arkadaşlar, 23/04/2021 saat 10/00'da hepinizi konferans salonunda bekleyeceğim.
- C) Neriman — (Babasının kulağına eğilir.) Ben gitmek istiyorum baba. Mutlu olacağımı hissediyorum.
- D) Dün sağlık Bakanlığ'ından yapılan açıklamalar vatandaş'ı biraz olsun rahatlatmıştı.

8. • Atatürk 19 () 05 () 1919'da başlattı bu yolculuğu.
- Halide Edip, Türk'ün Ateşle İmtihanı () 1928 () kitabında Kurtuluş Savaşı'nı anlatır.
- Babam 1976 () nın mayıs ayında işe girmiş.

Aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi bu cümlelerde yay ayraçla gösterilen yerlerden herhangi birine getirilemez?

- A) Eğik çizgi B) Yay ayraç
C) Tırnak işareti D) Köşeli parantez

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

ISBN: 978-605-2805-14-5

